

IV. INVESTITSİYALAR VA QURILISH

2023- yil yanvar-sentabr oylarida viloyatning iqtisodiyot va ijtimoiy sohalarini rivojlantirish uchun jami moliyalashtirish manbalari hisobidan 6 744,8 mlrd. soʻm miqdorida asosiy kapitalga investitsiyalar kiritilib, 2022- yilning shu davriga nisbatan 95,4 % ni, shundan xorijiy investitsiyalar va kreditlar 2 600,5 mlrd. soʻmni (jamiga nisbatan ulushi 38,6 %) tashkil etdi.

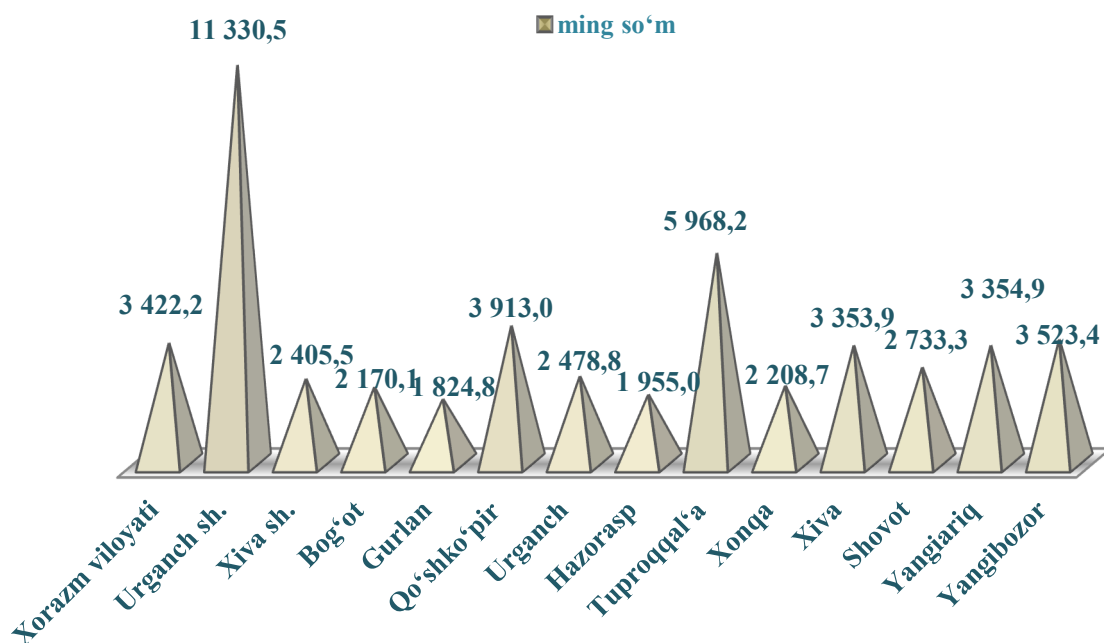
2023-yil yanvar -sentabr oylarida asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning oʻsish surʼatlari



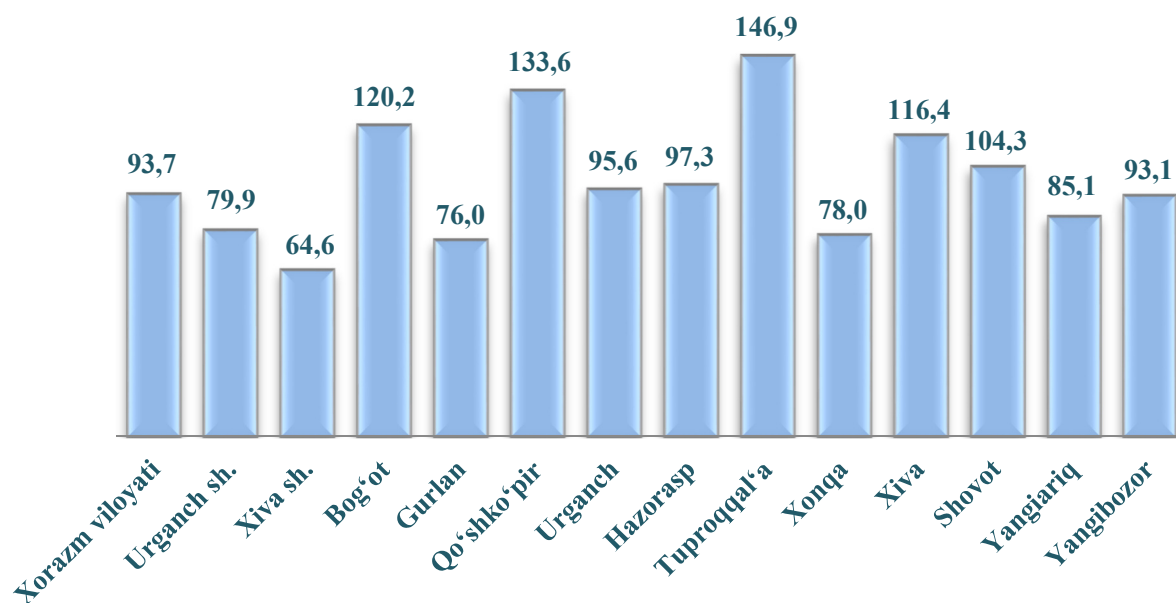
2023- yilning yanvar-sentabr oylarida jami asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning deyarli yarmidan koʻpi, yaʼni 51,2 % viloyatning 4 ta hududi hissasiga toʻgʻri keladi, jumladan, Urganch shahri 25,4 %, Qoʻshkoʻpir tumani 10,4 %, Xiva tumani 7,6 %, Urganch tumani 7,7 %.

Viloyatning ayrim tumanlarida asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning yuqori oʻsish surʼatlari kuzatildi. Jumladan, oʻtgan yilning shu davriga nisbatan Qoʻshkoʻpir tumanida 135,9 %, Bogʻot tumanida 122,5 %, Shovot tumanida 106,0 % va Xiva tumanida 118,2 %ga oʻsish kuzatildi.

Aholi jon boshiga asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar



Aholi jon boshiga asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar (% da)



2023- yilning yanvar–sentabr oylarida aholi jon boshiga hisoblangan asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi bo'yicha yuqori ko'rsatkichlar Urganch shahrida 11 330,5 ming so'm (93,7%), Xiva tumanida 3353,9 ming so'm (116,4 %) va Qo'shko'pir tumanida 3913,0 ming so'm (133,6 %) darajada qayd qilindi.

Moliyalashtirish manbalari bo'yicha asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar
(2023- yil yanvar – sentabr oylarida)

	<i>mlrd. so'm</i>	<i>o'sish sur'ati, %</i>	<i>yakunga nisbatan %</i>
--	-------------------	------------------------------	-------------------------------

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar	6744,8	95,4	100,0
--	---------------	-------------	--------------

shu jumladan:

Markazlashgan investitsiyalar:	1 056,7	93,5	15,7
---------------------------------------	----------------	-------------	-------------

byudjet mablag'lari	569,2	91,1	8,5
---------------------	-------	------	-----

Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini rivojlantirish jamg'armasi	67,3	93,4	1,0
---	------	------	-----

tiklanish va taraqqiyot fondi mablag'lari	-	-	-
---	---	---	---

hukumat kafolati ostida chet el kreditlari	420,2	120,1	6,2
--	-------	-------	-----

Markazlashmagan investitsiyalar:	5 688,1	95,8	84,3
---	----------------	-------------	-------------

korxonalarning o'z mablag'lari	1 661,0	99,9	24,6
--------------------------------	---------	------	------

aholi mablag'lari	1 636,8	89,6	24,3
-------------------	---------	------	------

xorijiy investitsiya va kreditlar	2 180,3	115,1	32,3
-----------------------------------	---------	-------	------

shundan:

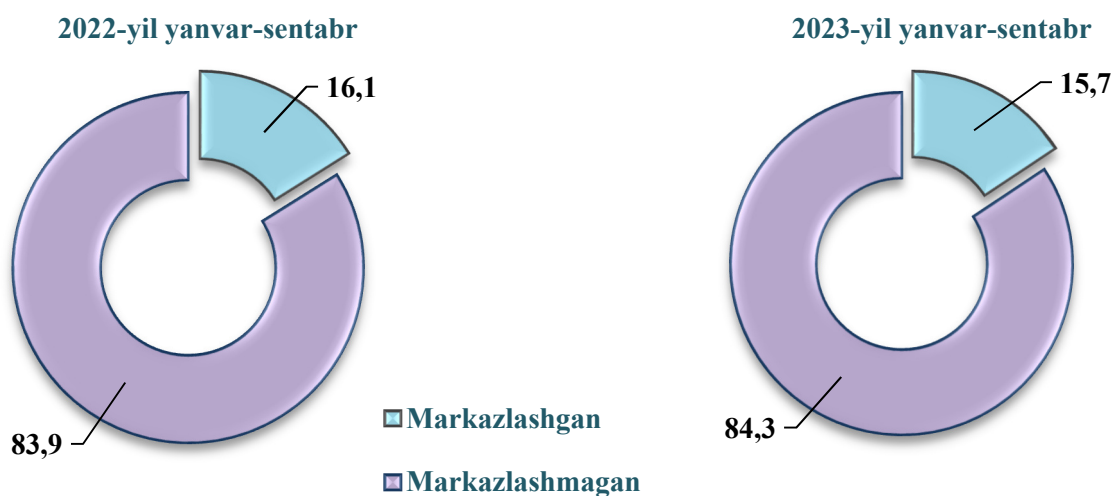
to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya	1 080,6	2,7 m.	19,0
---	---------	--------	------

tijorat bank kreditlari va boshqa qarz mablag'lari	210,0	37,8	3,1
--	-------	------	-----

Moliyalashtirish manbalari bo'yicha asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarda tarmoqlar kesimida eng katta ulush xorijiy investitsiya va kreditlar 32,3 foizni, aholi mablag'lari 24,3 foizni, korxonaning o'z mablag'lari 24,6 fozni tashkil qildi.

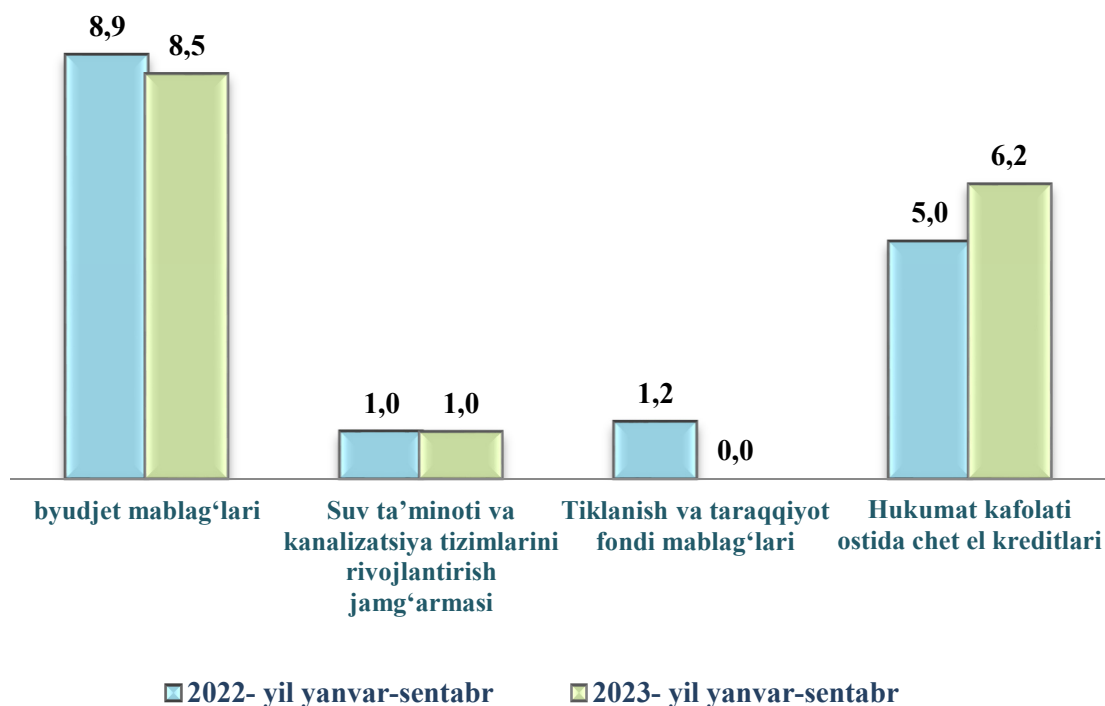
Eng kam ulush Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini rivojlantirish jamg'armasi 1,0 foizni, tijorat bank kreditlari va boshqa karz mablag'lar 3,1 foizni tashkil qildi.

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarda markazlashgan va markazlashmagan investitsiyalarning ulushlari



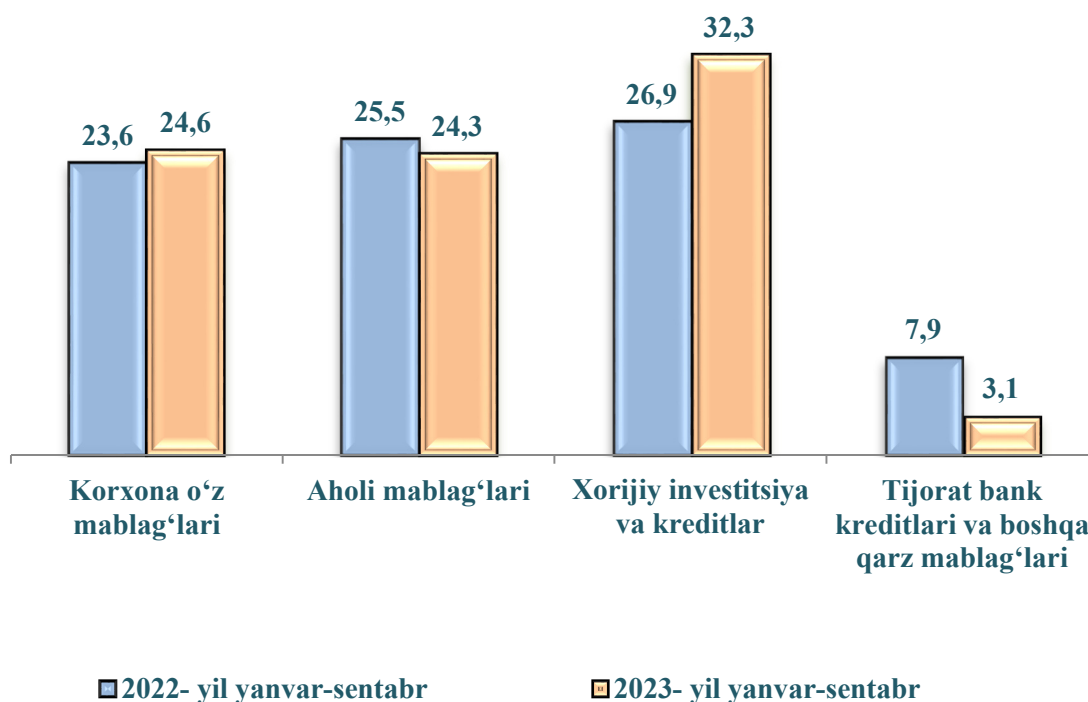
Viloyatda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarda markazlashgan va markazlashmagan investitsiyalarning ulushlari 2022- yil yanvar-sentabr oylarida mos ravishda 16,1 % va 83,9 % ni tashkil qilib, ushbu ko'rsatkichlarning ulushlari o'tgan yilning shu davrida 15,7 % va 84,3 % ni tashkil qildi.

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning markazlashgan moliyalashtirish manbalari (ulushi % da)



2022- yilning shu davri bilan solishtirganda O‘zbekiston Respublikasi kafolati ostidagi xorijiy investitsiyalar ulushi 5,0 %, va mos ravishda Respublika byudjeti mablag‘larining ulushi 6,2 % punktga ko‘paygan.

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning markazlashmagan moliyalashtirish manbalari (ulushi, % da)



Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning markazlashmagan moliyalashtirish manbalari bo‘yicha korxona o‘z mablag‘lari 24,6 foizni (2022-yil yanvar-sentabrda 23,6 foiz), aholi mablag‘lari 24,3 foizni (2022-yil yanvar-sentabrda 25,5 foiz), xorijiy investitsiya va kreditlar 32,3 foizni (2022-yil yanvar-sentabrda 26,9 foiz), tijorat bank kreditlari va boshqa qarz mablag‘lari 3,1 foizni (2022-yil yanvar-sentabrda 7,9 foiz) tashkil qildi.

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning markazlashmagan moliyalashtirish manbalarida eng katta ulush xorijiy investitsiya va kreditlar 32,3 foizni, eng kam ulush tijorat bank kreditlari va boshqa qarz mablag‘lari 3,1 foizni tashkil qildi.

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning moliyalashtirish manbalari bo'yicha tarkibi

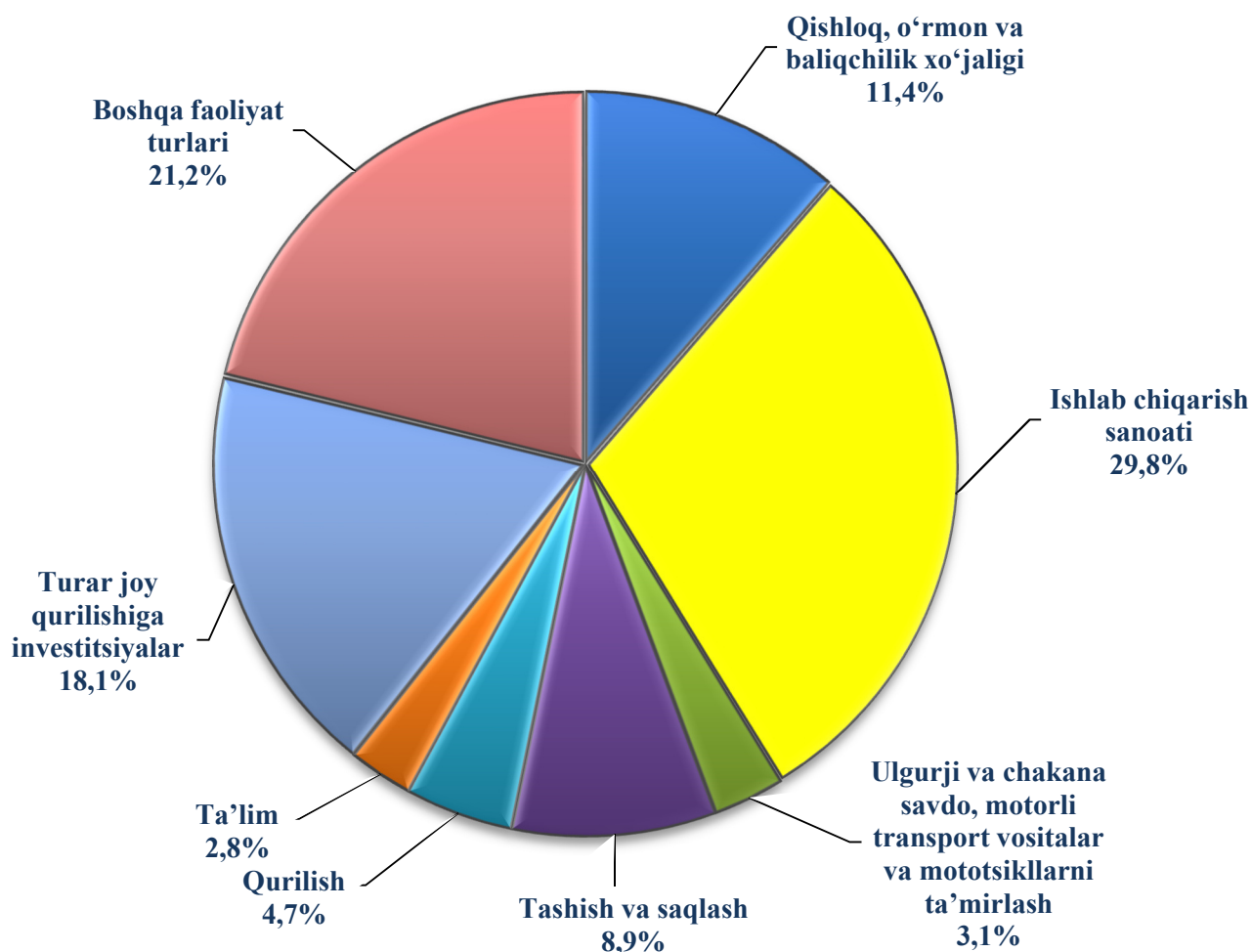
Shahar va tumanlar nomi	Jami investitsiyalar mlrd. so'm	Shu jumladan moliyalashtirish manbalari bo'yicha: (mlrd. so'm)					
		Respublika byudjeti	Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini rivojlantirish jang'armasi i	Korxona va aholi mablag'i	Tijorat bank kreditlari va boshqa qarz mablag'lari	Xorijiy investitsiya va kreditlar	Tiklanish va taraqqiyot jang'armasi
Xorazm viloyati	6744,8	569,2	67,3	3297,8	210,0	2600,5	-
<i>Shahar va tumanlar:</i>							
Urganch sh.	1712,9	230,2	2,8	877,2	35,7	567,0	-
Xiva sh.	234,8	18,6	-	108,5	16,2	91,5	-
Bog'ot	377,2	24,3	5,6	231,5	18,5	97,3	-
Gurlan	283,6	39,1	1,0	191,3	21,1	31,1	-
Qo'shko'pir	704,3	52,2	0,2	269,7	25,7	356,5	-
Urganch	522,4	32,7	4,8	254,0	29,2	201,7	-
Hazorasp	397,9	36,4	17,0	317,9	6,2	20,4	-
Tuproqqal'a	348,6	27,2	2,2	293,4	2,2	23,6	-
Xonqa	433,1	22,3	18,3	219,2	23,2	150,1	-
Xiva	512,5	15,8	3,0	118,8	8,8	366,1	-
Shovot	487,1	43,7	-	163,5	5,7	274,2	-
Yangiariq	408,2	17,3	12,3	137,9	7,5	233,2	-
Yangibozor	322,1	9,4	0,1	114,9	9,9	187,8	-

**Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha 2023- yilning yanvar–sentabr oylarida
asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi**

	<i>mlrd. so'm</i>	<i>Jamiga nisbatan % da</i>
Jami:	6744,8	100,0
Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi	768,3	11,4
Ishlab chiqarish sanoati	2009,0	29,8
Qurilish	320,3	4,7
Ulgurji va chakana savdo, motorli transport vositalar va mototsikllarni ta'mirlash	206,0	3,1
Tashish va saqlash	599,9	8,9
Ta'lim	190,1	2,8
Jami faoliyat turlaridan tashqari: turar joy qurilishiga investitsiyalar	1218,0	18,1
Boshqa faoliyat turlari	1433,2	21,2

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarning 78,8 % dan ortig'i quyidagi iqtisodiy faoliyat turlariga yo'naltirildi: ishlab chiqarish sanoati (29,8), qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi (11,4 %), jami faoliyat turlaridan tashqari: turar joy qurilishiga investitsiyalar (18,1 %) va tashish va saqlash sohasi (8,9%) ni tashkil qildi.

2023- yilning yanvar – sentabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar tarkibi



Asosiy kapitalga kiritilgan xorijiy investitsiya va kreditlar

2023- yilning yanvar–sentabr oylarida 2 600,5 mlrd. so'm (dollar ekvivalentida 222,1 mln. AQSH dollar) yoki o'tgan yilning shu davriga nisbatan 115,9 % asosiy kapitalga xorijiy investitsiya va kreditlar o'zlashtirildi.

Xorijiy investitsiya va kreditlarning eng katta ulushi Urganch shahrida (21,8 %), Xiva tumanida (14,1 %) va Qo'shko'pir tumanida (13,7 %) kuzatildi.

**Xorijiy investitsiyalarni o'zlashtirish,
kreditlarni qo'shgan holda**

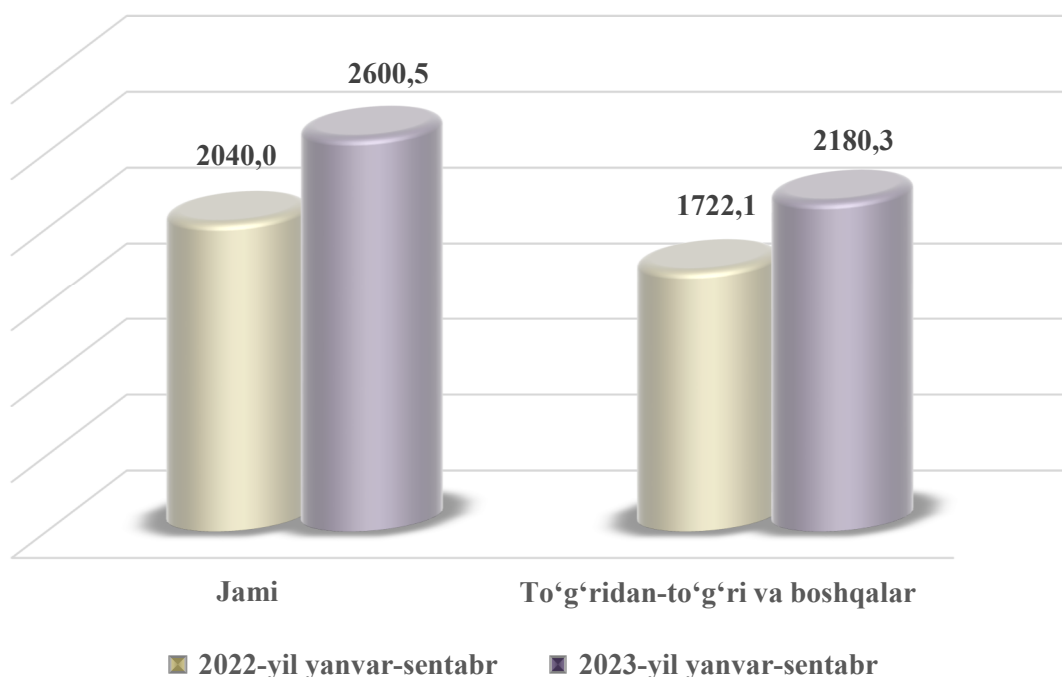
Shahar va tumanlar nomi	Xorijiy investitsiyalar o'zlashtirildi, mlrd. so'm		Xorijiy investitsiyalar, nisbatan % da	
	jami	shu jumladan, kreditlar	jamiga	asosiy kapitalga investitsiyalar

Xorazm viloyati	2 600,5	1 518,5	100,0	38,6
------------------------	----------------	----------------	--------------	-------------

<i>shahar va tumanlar:</i>				
Urganch sh.	567,0	196,1	21,8	33,1
Xiva sh.	91,5	57,3	3,5	39,0
Bog'ot	97,3	97,3	3,7	25,8
Gurlan	31,1	31,1	1,2	11,0
Qo'shko'pir	356,5	356	13,7	50,6
Urganch	201,7	201,7	7,8	38,6
Hazorasp	20,4	20,4	0,8	5,1
Tuproqqal'a	23,6	23,6	0,9	6,8
Xonqa	150,1	150,1	5,8	34,7
Xiva	366,1	366,1	14,1	71,4
Shovot	274,2	-	10,5	56,3
Yangiariq	233,2	15,1	9,0	57,1
Yangibozor	187,8	3,7	7,2	58,3

Viloyatda xorijiy investitsiya va kreditlarning jami asosiy kapitalga o'zlashtirilgan investitsiyalardagi ulushi 38,6 % ni tashkil qildi. Eng ko'p ulushlar Xiva tumani (71,4 %), Yangiariq tumaniga (57,1 %), Shovot tumani (56,3 %), Qo'shko'pir tumani (50,6 %) va Yangibozor tumani (58,3 %)ga to'g'ri keladi. Eng kam ulush Tuproqqal'a tumani (6,8 %), Xazorasp tumani (5,1 %) va Gurlan tumanlariga (11,0 %) to'g'ri kelmoqda.

Xorijiy investitsiya va kreditlarni o'zlashtirish (mlrd.so'm)



Jami o'zlashtirilgan xorijiy investitsiya va kreditlar umumiy hajmiga nisbatan O'zbekiston Respublikasi kafolati ostidagi xorijiy kreditlar 6,2 % yoki 420,2 mlrd so'mni, xorijiy investitsiya va kreditlar – 38,6 % yoki 2 180,3 mlrd so'mni, shundan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya 1 080,6 mlrd so'mni tashkil qildi.

Ijtimoiy soha obyektlarini qurish

2023- yil yanvar-sentabr oylarida umumiy maydoni 908,8 ming kv.m. bo'lgan 3134 ta (2022- yilning yanvar- sentabriga nisbatan 102,3 %) shu jumladan qishloq joylarida 791,8 ming kv.m. (102,1 %) uy-joy foydalanishga topshirildi. Turar joy qurilishiga o'zlashtirilgan investitsiyalar 1 107,4 mlrd. so'mni yoki jami investitsiyalardagi ulushi 16,4 % ni tashkil qildi.

2023- yil yanvar–sentabr oylarida ishga tushirilgan turar joylar

<i>Shahar va tumanlar nomi</i>	<i>Barcha moliyalashtirish hisobidan:</i>			
	<i>Ishga tushirildi</i>		<i>Ulardan yakka tartibdagi turar joylar</i>	
	<i>ming kv.metr</i>	<i>2022- yil mos davriga nisbatan % da</i>	<i>ming kv.metr</i>	<i>2022- yil mos davriga nisbatan % da</i>
Xorazm viloyati	908,8	102,3	908,8	102,3
<i>Shahar va tumanlar:</i>				
Urganch sh.	89,0	95,1	89,0	95,1
Xiva sh.	28,0	133,0	28,0	133,0
Bogʻot	61,0	95,9	61,0	95,9
Gurlan	70,2	133,8	70,2	133,8
Qoʻshkoʻpir	65,9	95,7	65,9	95,7
Urganch	136,0	106,5	136,0	106,5
Hazorasp	87,1	107,4	87,1	107,4
Tuproqqalʼa	43,7	134,5	43,7	134,5
Xonqa	85,3	111,8	85,3	111,8
Xiva	59,2	91,6	59,2	91,6
Shovot	68,6	116,2	68,6	116,2
Yangiariq	65,3	113,0	65,3	113,0
Yangibozor	49,6	55,2	49,6	55,2

**Yangi qurilish va rekonstruksiya hisobiga turar joylar va ijtimoiy obyektlarni
ishga tushirish**

	<i>Barcha moliyalashtirish hisobidan:</i>			
	<i>Ishga tushirildi</i>		<i>2022- yilning mos davriga nisbatan % da</i>	
	<i>jami</i>	<i>shu jumladan qishloq joylardi</i>	<i>Jami</i>	<i>shu jumladan qishloq joylardi</i>
Turar joylar umumiy maydoni, ming kv.metr	908,8	791,8	102,3	102,1
ulardan:				
yakka tartibdagi turar joylar	908,8	791,8	102,3	102,1
Namunaviy loyihalar asosida qurilgan yakka tartibdagi turar joylar	-	-	x	x
Poliklinikalar (QVPlarni qo‘shgan holda), qatnov	220	220	x	x
Umumta‘lim va ixtisoslashtirilgan maktablar, o‘quvchi o‘rni	6151	5101	x	x
Suv tarmog‘i, km	228,6	214,3	88,7	92,2
Gaz tarmog‘i, km	-	-	-	-

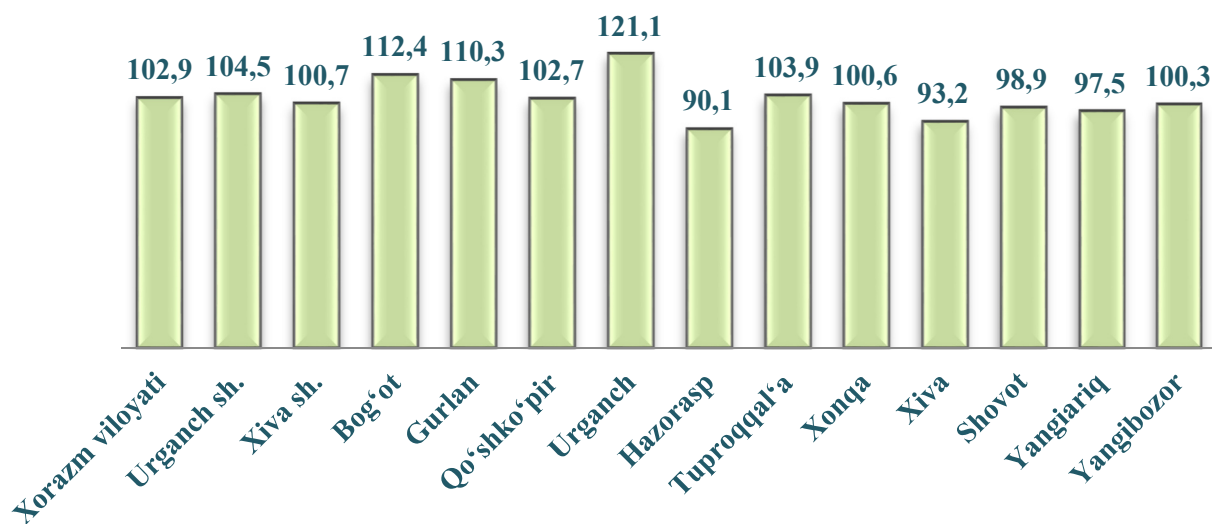
Ichimlik suvi tarmoqlari qurilishiga 2023- yilning yanvar-sentabr oylarida 53,2 mlrd. so‘m investitsiya o‘zlashtirildi.

Gaz tarmoqlari qurilishiga 2023- yilning yanvar-sentabr oylarida investitsiya mablag‘lari o‘zlashtirilmagan.

Qurilish ishlari

2023- yil yanvar-sentabr oylarida 4088,7 mlrd. soʻmlik qurilish ishlari bajarilib, oʻtgan yilning shu davriga nisbatan 102,9 % ni tashkil etdi.

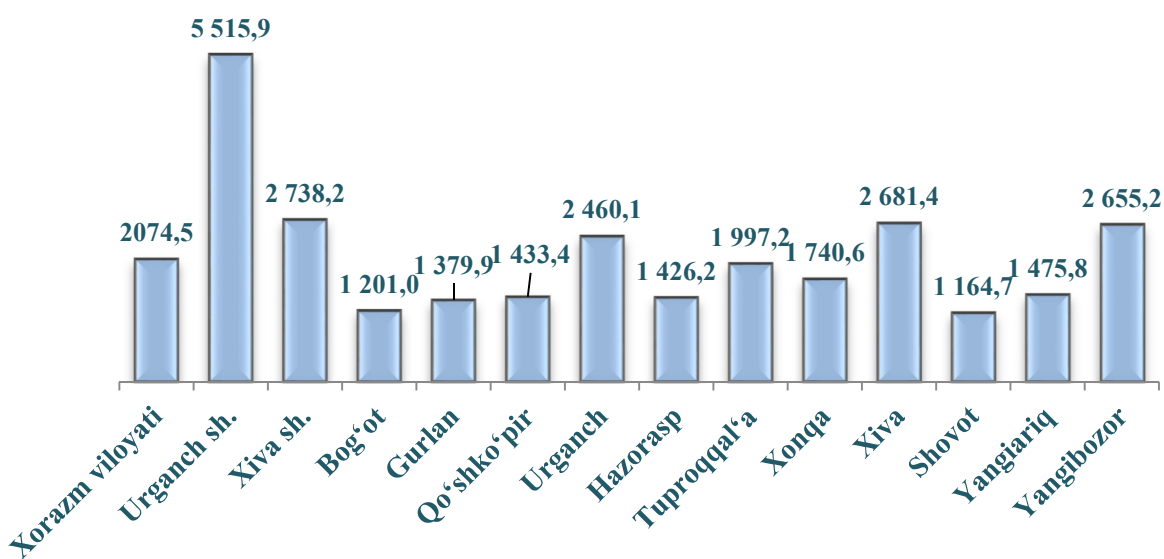
Shahar va tumanlar kesimida qurilish ishlari oʻsish surʼati



2022-yilning mos davriga nisbatan % da

Qurilish ishlari boʻyicha yuqori oʻsish surʼatlari quyidagi shahar va tumanlarda: Urganch tumani 121,1 %, Bogʻot tumani 112,4 % va Gurlan tumanida 110,3 % oʻsish kuzatildi.

Aholi jon boshiga qurilish ishlari hajmi (ming soʻmda)



Mulkchilik shakllari bo'yicha qurilish ishlari tarkibi

	yanvar–sentabr	
	2022- y.	2023- y.

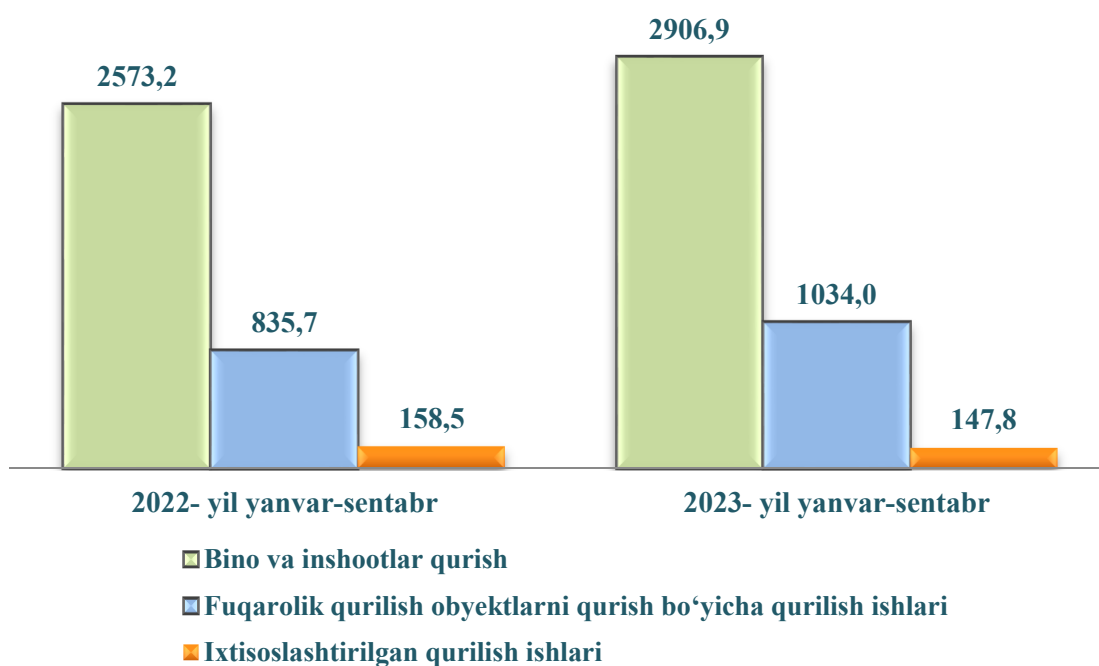
Qurilish ishlari, mlrd. so'm	3 567,4	4 088,7
-------------------------------------	---------	---------

shu jumladan:

davlat	190,1	226,7
nodavlat	3 377,3	3 862,0

Nodavlat mulkchilik shaklidagi tashkilotlar tomonidan 3 862,0 mlrd. so'mlik qurilish ishlari amalga oshirilib, jami qurilish ishlari hajmidagi ulushi 94,5 % ni (2022- yil yanvar-sentabriga nisbatan o'sish sur'ati 113,1 %) tashkil qildi.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha qurilish ishlari hajmi (mlrd. so'm)



Qurilish ishlari umumiy hajmining 71,1 %i binolar va inshootlarni qurish bo'yicha qurilish ishlari, 25,3 %i fuqarolik qurilishi obyektlarini qurish bo'yicha qurilish ishlari va 3,6 %i ixtisoslashtirilgan qurilish ishlariga to'g'ri keldi. Shu jumladan, umumiy hajmdan 75,5 %i yangi qurilish, rekonstruksiya, kengaytirish, texnik qayta qurollantirish hajmiga to'g'ri keladi.

Hududlar kesimida qurilish ishlari mulkchilik shakllari bo'yicha

<i>Shahar va tumanlar nomi</i>	<i>Jami, mlrd.so'm</i>	<i>shu jumladan mulkchilik shakllari bo'yicha, jami hajmga nisbatan % da</i>	
		<i>davlat</i>	<i>nodavlat</i>
Xorazm viloyati	4 088,7	5,5	94,5
Urganch sh.	833,9	12,5	87,5
Xiva sh.	267,3	1,5	98,5
<i>tumanlar:</i>			
Bog'ot	208,7	-	100,0
Gurlan	214,5	-	100,0
Qo'shko'pir	258,0	5,1	94,9
Urganch	518,4	6,6	93,4
Hazorasp	290,3	3,5	96,5
Tuproqqal'a	116,7	9,9	90,1
Xonqa	341,3	3,3	96,7
Xiva	409,8	4,2	95,8
Shovot	207,6	3,1	96,9
Yangiariq	179,6	3,3	96,7
Yangibozor	242,7	3,7	96,3

**Shahar va tumanlar kesimida iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha
qurilish ishlari hajmi (mlrd. so'm)**

	<i>Qurilish ishlari, xizmatlar jami</i>	<i>shu jumladan iqtisodiy faoliyat turlari:</i>		
		<i>Bino va inshootlar qurilishi</i>	<i>Fuqarolik qurilishi obyektlari</i>	<i>Ixtisos- lashtirilgan qurilish ishlari</i>
Xorazm viloyati	4 088,7	2906,9	1034,0	147,8
Urganch sh.	833,9	444,6	343,6	45,7
Xiva sh.	267,3	186,7	76,3	4,3
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	208,7	164,4	40,7	3,6
Gurlan	214,5	171,2	22,2	21,1
Qo'shko'pir	258,0	195,4	61,1	1,5
Urganch	518,4	324,7	168,6	25,1
Hazorasp	290,3	249,9	26,9	13,5
Tuproqqal'a	116,7	97,2	17,1	2,4
Xonqa	341,3	250,2	76,8	14,3
Xiva	409,8	281,7	122,7	5,4
Shovot	207,6	192	6,4	9,2
Yangiariq	179,6	167,1	11,6	0,9
Yangibozor	242,7	181,9	60,0	0,8

Viloyatda bajarilgan qurilish ishlarining iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha asosiy qismi bino va inshootlar qurilishi (2 906,9 mlrd. so'm) ga to'g'ri kelib, viloyat umumiy hajmida 71,1 %ni tashkil qildi. Shu bilan birga, fuqarolik qurilishi (1 034,0 mlrd. so'm) ob'ektlari bo'yicha bajarilgan qurilish ishlari viloyat umumiy hajmining 25,3 %ni hamda ixtisoslashtirilgan qurilish (147,8 mlrd. so'm) ishlari 3,6 % ni tashkil etdi.

Statistik ko'rsatkichlarga izohlar

Nomoliyaviy aktivlarga kiritilgan investitsiyalar – bu real mablag'larni yaratishga yo'naltirilgan investitsiyalar bo'lib, quyidagilarni o'z ichiga oladi: asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar, kapital ta'mirlashga xarajatlar, nomoddiy aktivlarga kiritilgan investitsiyalar (patentlar, litsenziyalar, dasturiy mahsulotlar, er maydonlaridan va tabiiy resurslardan foydalanish huquqlari va boshqalar).

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalarga - barcha turdagi qurilish ishlariga qilingan xarajatlar; asbob-uskunalarini montaj qilish bo'yicha xarajatlar; mashina, asbob-uskunalar (montaj talab etiladigan va talab etilmaydigan), transport vositalari, jihoz va xo'jalik inventarini sotib olish; boshqa kapital ishlar va xarajatlar kiradi. Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmlari to'g'risidagi ma'lumotlar, ilgari boshqa tashkilotlarning asosiy fondlarida hisobga olingan asbob-uskunalar, binolar va inshootlar (yoki ularning ehtiyot qismlari)ni sotib olishga qilingan xarajatlarsiz keltirilgan.

Chet el investitsiyalari – asosan kelgusida foyda olish maqsadida O'zbekiston Respublikasi hududidagi korxona va tashkilotlarga kiritilgan chet el kapitali.

Investorlar – yuridik va jismoniy shaxslar bo'lib, qarorlarni qabul qiluvchi va o'z mablag'lari, qarz mablag'lari yoki jalb qilingan mablag'larni investitsiya ko'rinishida investitsion loyihalarga kiritishni amalga oshiruvchi hamda ulardan maqsadli foydalanilishini ta'minlab beruvchi investitsion faoliyat sub'ektlari hisoblanadi.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar – bu korxonaga to'liq egalik qiluvchi yoki korxona aksionerlik kapitalining 10 foizidan kam bo'lmagan qismini nazorat qiluvchi, ya'ni korxonani boshqarishda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investor yuridik yoki jismoniy shaxs tomonidan kiritilgan investitsiyalar.

Buyurtmachilar – investitsion jarayonning qatnashchilari. Buyurtmachi sifatida investorning o'zi, shuningdek investor tomonidan amaldagi korxonalarni, binolarni, inshootlarni yangi qurilishi, qayta ta'mirlash, kengaytirish va texnik qayta qurollantirishni amalga oshirishlari uchun vakil etib tayinlangan jismoniy va yuridik shaxslar faoliyat ko'rsatishlari mumkin. SHu bilan birga buyurtmachi investitsion jarayon qatnashchilarining tadbirkorlik va boshqa faoliyatiga, agarda ular orasidagi shartnomada nazarda tutilmagan bo'lsa aralashmasliklari lozim.

Pudratchi – kapital qurilish uchun pudrat shartnomasi asosida bino va inshootlarni qurish bo'yicha qurilish-montaj, qayta ta'mirlash, kapital ta'mirlash hamda texnologik va boshqa uskunalarini montaj qilish, sozlash va boshqa pudrat ishlarini bajarish bilan shug'ullanadi.